

ارائه مدلی به منظور بررسی نقش سرمایه اجتماعی بر روی مدیریت دانش و نوآوری دانشگاهی (مورد مطالعه: کارکنان دانشگاه‌های شهرستان سیرجان)

شهرام نصیری^۱، فاطمه موردینی نژاد^۲، الهام شیبانی تدرجی^۳، احمد پورامینی^۴

^۱ عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی سیرجان، گروه برق و کامپیوتر، Sh.nasiri@sirjantech.ac.ir

^۲ دانشجوی کارشناسی دانشگاه صنعتی سیرجان، گروه علوم کامپیوتر، Fatemeh.mourdininejad@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی دانشگاه صنعتی سیرجان، گروه علوم کامپیوتر، Elhamsheibany@gmail.com

^۴ عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی سیرجان، گروه برق و کامپیوتر، Pouramini@sirjantech.ac.ir

چکیده

امروزه موفقیت محصولات و سازمان‌ها براساس دانش و نوآوری قرار دارد و موفق‌ترین سازمان‌ها آن‌هایی هستند که از این دارایی در کنار سرمایه اجتماعی به بهترین نحو استفاده می‌کنند. از دیدگاه استراتژیک، دانش و نوآوری سازمانی به منظور خلق و افزایش ارزش سازمانی استفاده می‌شود و موفقیت یک سازمان به توانایی‌اش در مدیریت سرمایه اجتماعی است. هدف از این پژوهش بررسی نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت دانش و نوآوری دانشگاهی است. این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ روش، کمی است. جامعه آماری پژوهش کارکنان دانشگاه‌های شهر سیرجان است که از این جامعه ۱۰۰ نفر بر اساس جدول کرجسی و مورگان برای پر کردن یک پرسشنامه انتخاب شده‌اند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SmartPLS3 استفاده شده است. برای بررسی پایایی و فرضیات تحقیق از ضرایب مسیر و T-value و برای روایی پرسشنامه، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش رابطه معنادار و قوی وجود دارد. ولی بین سرمایه اجتماعی و نوآوری رابطه معنی‌دار و متوسطی وجود دارد.

واژه‌های کلیدی

سرمایه اجتماعی، مدیریت دانش، نوآوری.

۱- مقدمه

محصولات و فعالیت‌ها از بیرون وارد کنند و بین کارکنانشان گسترش دهند و برای فعالیت‌های روزانه خود بکار گیرند. و مسئله مهم دیگر ایجاد تعادل میان تغییرات جدید است و سازمان‌ها برای ایجاد این تعادل، به وجود سرمایه اجتماعی در درون سازمان و بین کارکنان نیاز است. سرمایه اجتماعی از مفاهیم نوینی است که نقش بسیار مهمتری نسبت به سرمایه فیزیکی و انسانی در سازمان‌ها و جوامع ایفا می‌کند. امروزه در جامعه شناسی و اقتصاد، و به تازگی در مدیریت سازمان، مفهوم سرمایه اجتماعی به صورت گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفته است. مفهوم سرمایه اجتماعی به پیوندها، و ارتباطات میان اعضای یک شبکه به عنوان منبعی با ارزش اشاره دارد، و با خلق هنجارها و اعتماد متقابل موجب تحقق اهداف اعضا می‌شود.

گسترش فناوری و اطلاعات باعث شد تا مفاهیمی چون مدیریت دانش و سازمان‌های یادگیرنده وارد ادبیات مدیریت و سازمان‌ها شود. از طرفی محیط پویا و کسب و کار رقابتی باعث شده که سازمان‌ها به سوی سازمان‌های یادگیرنده حرکت کنند تا بتوانند در محیط‌های رقابتی به موفقیت برسند [۲]. به عبارتی چون محیط پویاست، یعنی با پیشرفت اطلاعات و فناوری دچار تغییر و تحول می‌شود و همچنین راه‌حل‌های گذشته دیگر برای حل مشکلات جدید نمی‌توانند کارآمد باشند. بنابراین سازمان‌ها باید همراه با محیط جلو روند، از این رو باید در حال توسعه و نوآوری باشند و سازمان‌ها باید بتوانند دانش مورد نیاز را برای نوآوری

لذا در مقاله حاضر مفهوم و ابعاد مدیریت دانش، سرمایه اجتماعی و نوآوری شرح داده می‌شود و رابطه سرمایه اجتماعی با مدیریت دانش و نوآوری در قالب یک مدل مفهومی طراحی و بررسی می‌شود. در نهایت، مدل و روابط بین متغیرها، در بین کارکنان دانشگاه‌های شهرستان سیرجان تحلیل و ارزیابی می‌شود.

۲- مبانی نظری

۲-۱- مدیریت دانش

دانشمندان زیادی تعاریفی را برای مدیریت دانش ارائه دادند ولی این تعاریف با هم فرق می‌کنند و نمی‌توان یک تعریف واحد از مدیریت دانش بیان نمود. [۲۰]

براساس تعریف داوونپورت و پروساک، [۱۵] دانش عبارت است از "ترکیب سیال از تجارب، ارزش‌ها و دانش تخصصی، که به صورت منسجم و یکپارچه چارچوبی را برای ارزیابی و کسب تجارب و اطلاعات جدید فراهم می‌آورد" [۲][۹].

به طور کلی می‌توان گفت مدیریت دانش، فرایند تبدیل دانش نهان به آشکار و چگونگی استفاده از آن می‌باشد.

نیومن (۱۹۹۹) در مدل عمومی دانش، جریان دانش را در چهار فعالیت عمده سازمان نشان می‌دهد که فعالیت‌های عمده عبارت‌اند از:

الف- خلق دانش: به توانایی سازمان به منظور ایجاد و خلق راه‌حل‌ها و ایده‌های کارآمد و جدید اشاره دارد. که از طریق شکل دهی و ترکیب مجدد دانش جدید با دانش گذشته، سازمان قادر خواهد بود مفاهیم و واقعیت‌های جدیدی را خلق نماید [۱۳].

ب- ذخیره‌دانش: این مرحله مشتمل بر تبدیل نمودن دانش به شکل قابل فهم برای ماشین به منظور استفاده آتی از آن می‌باشد. به طور کلی این مرحله به مستند سازی دانش جدید و ذخیره‌سازی آن اشاره داشته است. سرمایه اجتماعی، چه در سطح مدیریت کلان چه در سطح مدیریت سازمان‌ها و بنگاه‌ها، می‌تواند شناخت جدیدی از سیستم‌های اقتصادی اجتماعی ایجاد کند و به مدیران در هدایت بهتر سیستم یاری رساند [۲]. گونه‌ای است که کلیه افراد بتوانند به سادگی از این دانش بهره گیرند [۵].

ج- تسهیم دانش: تسهیم دانش و تجربه به مثابه اساسی‌ترین کارکرد مدیریت دانش است [۸]. در این مرحله تعاملات و ارتباطات متعدد و مستمر می‌تواند به صورت اثر بخشی دانش را گسترش دهد [۲۰][۱۷].

د- به کارگیری دانش: به طور کلی دانش سازمانی باید در جهت محصولات، خدمات و فرایند سازمانی به کار گرفته شود. اگر سازمانی به راحتی نتواند شکل صحیح دانش را در جای مناسب آن مشخص نماید در عرصه‌های رقابتی با مشکل مواجه خواهد شد [۱].

۲-۲- سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی مبنایی است برای توضیح و توصیف ارتباطات میان افراد و سازمان‌ها [۱۲][۱۴]. از طرفی این روابط فقط مربوط به سازمان‌ها نمی‌باشد. این مفهوم می‌تواند در جامعه‌شناسی بکار گرفته شود [۱۸]. از

نظر فوکویاما [۱۶] سرمایه اجتماعی عبارت است از توانایی‌های افراد برای کار کردن با یکدیگر، به منظور دستیابی به اهداف مشترک در گروه‌ها و سازمان‌هاست. به طور کلی می‌توان گفت سرمایه اجتماعی یک هنجار یا ارزش است که افراد موجود در شبکه‌های اجتماعی به خاطر آن هدف مشترک، فرهنگ مشترک، تعاملات اثربخش، اعتماد متقابل و روابط شخصی میان خود، آن را به وجود می‌آورند.

از طرفی ناهاپیت و گوشال [۱۷]، اولین محققینی بودند که سرمایه اجتماعی در سازمان‌ها را مطرح نمودند. ایشان جنبه‌های مختلف درون سازمان را در سه بعد اصلی قرار دادند:

الف- عناصر ساختاری: که در بردارنده الگوهای ارتباطی میان اعضای یک گروه یا واحد اجتماعی است. که خود شامل سه بعد پیوند شبکه، ترتیبات شبکه، و ثبات شبکه می‌باشد. پیوند شبکه در بردارنده شیوه‌های خاصی است که اعضای واحد اجتماعی با یکدیگر مرتبط شده‌اند و با یکدیگر همکاری می‌کنند. ترتیبات شبکه تعیین کننده الگوهای پیوند میان اعضا واحد اجتماعی است و ثبات شبکه نیز در بردارنده میزان نزدیکی و شباهت افراد در یک واحد اجتماعی است.

ب- بعد شناختی: شامل ادراک، باورها و تصورات فرهنگی و اجتماعی مشترک است که بوسیله مفاهیم و خاطرات مشترک، و یا زبان مشترک مورد پذیرش افراد قرار گرفته و میان آنان باقی می‌ماند.

ج- بعد ارتباطی: که در بردارنده میزان اعتماد متقابل میان اعضا یک واحد اجتماعی است. اعتماد عامل بسیار مهم و حیاتی در فراهم آوردن ارتباطات متقابل اثر بخش میان اعضا می‌باشد [۲].

۲-۳- نوآوری

نوآوری اهمیت زیادی برای ارگان‌ها و سازمان‌ها دارد، چرا که مزیت رقابتی پایدار را برای آن‌ها به ارمغان می‌آورد [۱۹]. نوآوری از شیوه‌هایی هست که به وسیله آن دانش جدید ایجاد می‌شود. و نوآوری خود از تغییرات تدریجی محصولات و فرآیندهای موجود ایجاد می‌شود و منجر به تغییرات ریشه‌ای در فرآیندها و محصولات اولیه می‌گردد. تغییرات ریشه‌ای بعد جدیدی به اساس دانش فعلی می‌دهد و منجر به تغییر در ادراکات شده و خط فکری ما را به سمت نگرش‌های جدید دانش هدایت می‌کند [۶].

امروزه نوآوری در سازمان‌ها به سه صورت طبقه‌بندی می‌شود:

الف - نوآوری اداری و فنی: نوآوری اداری با تغییر در ساختار سازمانی و فرآیندهای اداری و نوآوری فنی با تغییر در محصولات، خدمات و تکنولوژی فرآیند تولید ارتباط دارد.

ب- نوآوری محصول و فرآیند: به تولید محصولات تازه یا پاسخ به نیاز بازار اطلاق می‌گردد و نوآوری فرآیندی، عناصر جدیدی هستند که در تولیدات یا فعالیت‌های سازمانی به کار می‌روند.

ج- نوآوری بنیادی و توسعه‌ای: به طوری که نوآوری بنیادی به تغییر نگرش مدیران و تقویت منابع دانش فنی سازمان اشاره دارد و نوآوری توسعه‌ای بر پیچیدگی ساختار و عدم تمرکز تأکید دارد [۳][۴]

۳- بررسی پیشینه‌ی تحقیق و طراحی مدل مفهومی تحقیق:

پژوهشگران تلاش کرده اند تا چگونگی ارتباط میان سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش و سرمایه اجتماعی و نوآوری و میزان اثرپذیری هر کدام از این ارتباطات را مورد سنجش و ارزیابی قرار دهند. که می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

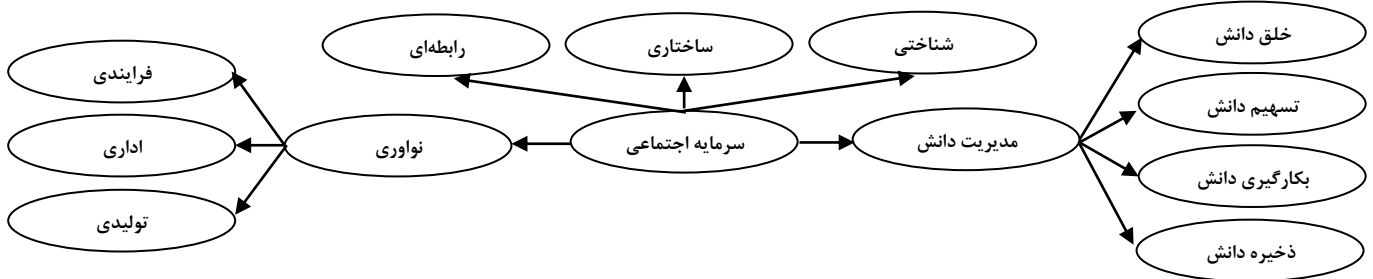
مطالعات و نظریه‌های بهات، آدلر و کرون، لندری و همکاران، تیمون و استامپف، داس و تینگ و الوانی بیانگر رابطه مثبت و معنادار سرمایه اجتماعی با مدیریت دانش است. همچنین، مطالعات و نظریه‌های دوسی،

لاندوال، کوداما، کوهنتن و همکاران، آرچه بیگی و میچه، بارتون، کاردینال و تارنر، داروچ و مک ناگهتوتن، کاواسگیل و همکاران، اسکاربروگ، گولت و ترزوویسکی، پلیسس، هویس و همکاران، جانسن، و محمدی بیانگر رابطه مثبت و معنادار مدیریت دانش با نوآوری است. [۱۰]

با توجه به پیشینه‌ی تحقیق و همچنین مدل مفهومی ارائه شده، در شکل ۱، دو فرضیه تحقیق در نظر گرفته شده است:

فرضیه اول: سرمایه اجتماعی بر روی مدیریت دانش تاثیر می‌گذارد.

فرضیه دوم: سرمایه اجتماعی بر روی نوآوری تاثیر می‌گذارد.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق

برای سنجش مدیریت دانش، از پرسشنامه نیومن استفاده شده که مشتمل بر ۴ بعد و ۲۳ پرسش است. ابعاد کلی این پرسشنامه عبارتند از: الف- خلق دانش با ۷ پرسش، ب- تسهیم دانش با ۶ پرسش، ج- کاربرد دانش با ۵ پرسش، د- ذخیره‌دانش با ۶ پرسش. برای سنجش سرمایه اجتماعی از پرسشنامه ناهاپیت و گوشال استفاده شده که مشتمل بر ۳ بعد (شناختی، رابطه‌ای و ساختاری) و ۲ سوال می‌باشد و سرمایه اجتماعی درون سازمان را می‌سنجد [۲۰][۱۱][۹].

برای پاسخ دادن به این سؤالات از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت استفاده شد و هر فرد از بین گزینه‌های بسیار کم، کم، متوسط، زیاد و بسیار زیاد، یکی را مشخص می‌کند. در تحلیل جواب‌ها، برای گزینه بسیار کم، ارزش ۱، برای گزینه کم، ارزش ۲، برای گزینه متوسط، ارزش ۳، برای گزینه زیاد، ارزش ۴ و برای گزینه بسیار زیاد، ارزش ۵ منظور گردید.

بدین منظور پرسشنامه به صورت حضوری در بین کارکنان دانشگاه‌ها توزیع گردید و درباره موضوع تحقیق توضیحات لازم داده شد. سعی شد هنگام پاسخ به سؤالات تا حد امکان حضور داشته و راهنمایی‌های لازم صورت گیرد. جهت رعایت اصول اخلاق در پژوهش توجه به نکاتی نظیر توجیه پاسخگویان و کسب رضایت آگاهانه برای شرکت در تحقیق، رعایت بی طرفی و پرهیز از گرایش‌های خاص توسط محقق، استفاده از جدیدترین منابع اطلاعاتی و علمی، رعایت صداقت هنگام تجزیه و تحلیل داده‌ها و عدم تحریف دستاوردها در جهت همسویی با خواسته‌های پژوهشگر، محرمانه نگه داشتن اطلاعات حاصل از پرسشنامه و دقت در نگهداری آن‌ها به طور محرمانه مد نظر قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، بسته نرم افزاری SmartPLS استفاده شده است.

با توجه به اطلاعات به دست آمده، جامعه آماری مورد پژوهش حدود ۱۲۹ نفر از کارکنان دانشگاه‌های شهرستان سیرجان می‌باشد که بر اساس جدول کرجسی و مورگان حجم نمونه ۹۶ نفر خواهد بود. تعداد ۱۲۰

۴- روش، ابزار و جامعه آماری پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کمی بوده و با توجه به موضوع، ماهیت و فرضیه‌های پژوهش، روش تحقیق از نوع همبستگی اسپیرمن است. زیرا در این پژوهش، رابطه بین متغیرهای تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. ابزار مورد استفاده جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه است. پرسشنامه شامل دو قسمت است:

الف) سوالات عمومی: که در آن تلاش شده است تا اطلاعات جمعیت شناختی و کلی مانند جنسیت، سن، سابقه استخدامی، میزان تحصیلات و پست دانشگاهی پیرامون پاسخ دهندگان جمع آوری شود که در جدول ۱ به طور کامل بیان شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های دموگرافیک نمونه مورد مطالعه

ویژگی	گروه (درصد)				
	مرد ۵۹٪	زن ۴۰٪	۳۵-۴۰	۴۰-۳۵	۳۵-۳۰
جنسیت					
سن	۴۵>	۴۵-۴۰	۴۰-۳۵	۳۵-۳۰	۳۰<
مدرک تحصیلی	۱۵٪	۱۸٪	۱۶٪	۳۲٪	۱۹٪
سابقه خدمت	کارشناسی ارشد و بالاتر ۴۵٪	کارشناسی ۳۷٪	کاردانی ۱۱٪	زیر دیپلم و دیپلم ۷٪	دیپلم ۷٪
پست دانشگاهی	۱۶>	۱۶-۱۲	۱۲-۸	۸-۴	۴<
	۴٪	۸٪	۲۹٪	۱۳٪	۱۹٪
	سایر	کارمند	کارشناس	رئیس اداره	پست
	۱۹٪	۵۰٪	۲۴٪	۷٪	دانشگاهی

ب) سوالات تخصصی: برای سنجش نوآوری از پرسشنامه چوپانی استفاده شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۳ بعد و ۱۷ پرسش است. ابعاد کلی این پرسشنامه عبارتند از: الف- نوآوری تولیدی با ۷ پرسش، ب- نوآوری فرآیندی با ۶ پرسش، ج- نوآوری اداری با ۴ پرسش.

پرسشنامه توزیع گردید و با توجه به پرسشنامه‌های دریافتی، تعداد ۱۰۰ نفر به پرسشنامه پاسخ دادند.

۵- تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این مقاله برای برازش مدل اندازه‌گیری از پایایی و روایی همگرا و روایی واگرا استفاده شده است که برای محاسبه پایایی شاخص از سه گزینه استفاده شده که شامل:

الف- آلفای کرونباخ: که برای سازگاری درونی بکار می‌رود. و باید بالاتر از ۰/۷ باشد.

ب- پایایی مرکب (rho): برای سنجش بهتر پایایی در روش PLS، هر دو معیار بالای ۰/۷ که نشان دهنده پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه‌گیری است.

ج- ضرایب بار عاملی: بار عاملی کمتر از ۰/۷ باشد به این معنی است که واریانس بین سازه و شاخص آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن بازه بیشتر بوده و پایایی درونی آن قابل قبول است. برای محاسبه روایی همگرا از AVE استفاده شده است، که نشان دهنده میانگین واریانس به اشتراک شده بین هرسازه با شاخص‌های خود است. و مقدار آن باید بیشتر از ۰/۵ باشد. جدول ۲ روایی واگرا نیز از طریق مقایسه جذر AVE و همبستگی بین متغیرهای مکنون جدول ۳ سنجیده شده است [۱۱][۹][۷].

جدول ۲: روایی همگرا و پایایی

متغیرهای تحقیق	ضریب واریانس استخراج شده (AVE)	میانگین بارهای عاملی	ضریب پایایی	ضریب پایایی
سرمايه اجتماعي	۰/۵۱۴	-	۰/۹۵۷	۰/۹۵۰
رابطه‌ای	-	۰/۹۵۸	-	-
شناختی	-	۰/۹۲۱	-	-
ساختاری	-	۰/۹۴۲	-	-
مدیریت دانش	۰/۴۷۹	-	۰/۹۵۴	۰/۹۴۸
خلق دانش	-	۰/۹۲۰	-	-
تسهیم دانش	-	۰/۹۲۹	-	-
بکارگیری دانش	-	۰/۹۰۸	-	-
ذخیره دانش	-	۰/۸۵۰	-	-
نوآوری	۰/۵۲۶	-	۰/۹۵۶	۰/۹۲۱
تولیدی	-	۰/۹۵۷	-	-
فرآیندی	-	۰/۹۴۶	-	-
اداری	-	۰/۸۴۷	-	-

با توجه به جدول ۲ که سه گزینه محاسبه پایایی را نشان می‌دهد به بررسی میزان رابطه هر شاخص با یکدیگر پرداخته شده است باتوجه به:

الف- آلفا کرونباخ: در این جدول که همگی مقادیر بیش از ۰/۷ است می‌توان نتیجه گرفت که شاخص‌ها با هم سازگاری درونی دارند.

ب- پایایی مرکب: با توجه به جدول ۲، همه پایایی مرکب بیش از ۰/۷ می‌باشد. که در نتیجه مدل اندازه‌گیری پایداری درونی مناسبی برقرار می‌باشد.

۳- بار عاملی: در جدول ۲ همگی متغیرها چه پنهان و چه آشکار بیشتر از مقدار ۰/۵ می‌باشند. که نشان دهنده این است که پایایی برای این مدل اندازه‌گیری قابل قبول است.

در انتها هم AVE که همان روایی همگرا می‌باشد، مورد مقایسه قرار می‌گیرد، که میزان همبستگی شاخص و سازه را بیان می‌کند و از آن جایی که مقدار آن باید بیش از ۰/۵ باشد. باتوجه به جدول می‌توان پی‌برد که میزان همبستگی بین سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش متوسط است [۱۱][۹].

جدول ۳ روایی واگرا نشان داده شده است.

جدول ۳: ماتریس همبستگی و بررسی روایی واگرا

متغیرهای تحقیق	سرمایه اجتماعی	مدیریت دانش	نوآوری	جذر AVE
سرمایه اجتماعی	۱	۰/۷۳۰	۰/۵۴۵	۰/۷۱۲
مدیریت دانش	۰/۷۳۰	۱	۰/۸۶۸	۰/۶۹۲
نوآوری	۰/۵۴۵	۰/۸۶۸	۱	۰/۷۲۳

۶- یافته‌های پژوهش

روش آماری بکار گرفته شده در این تحقیق روش "معادلات ساختاری" است. یافته‌های حاصل از بررسی مشخصات جمعیت شناختی پاسخ دهندگان در جدول ۱ نشان داده شده است. [۲۰]

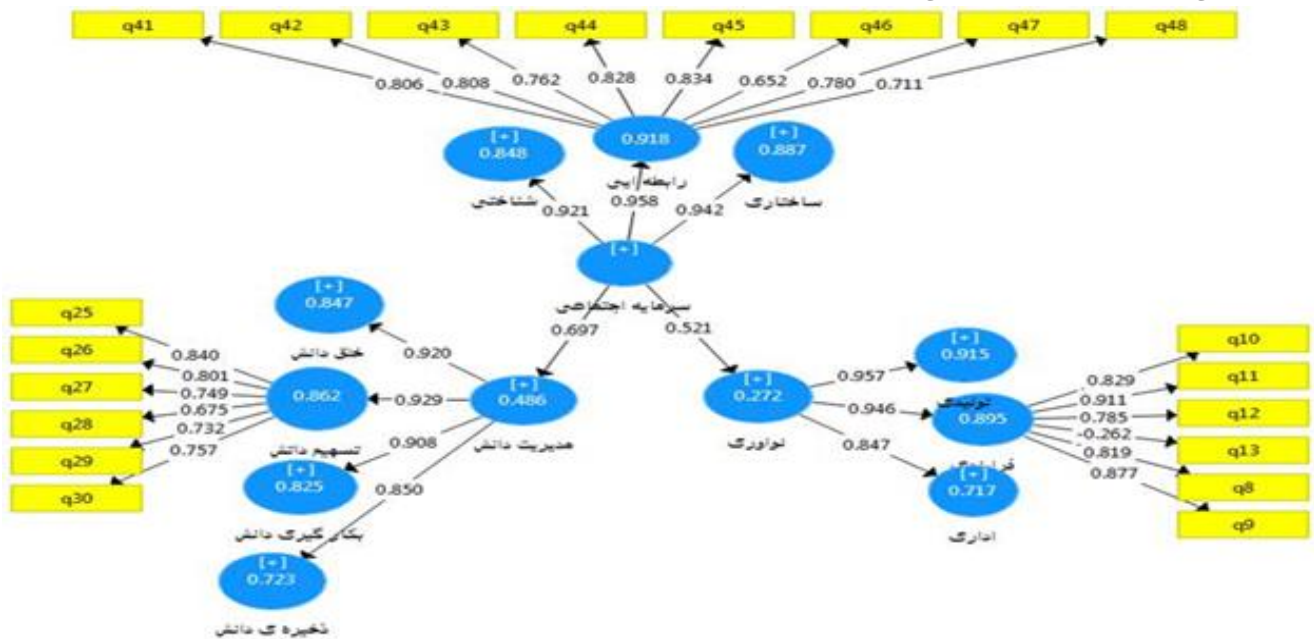
در اینجا به بررسی اثرگذاری نتایج یا عدم اثرگذاری عوامل یاد شده پرداخته می‌شود و در ادامه، شاخص‌های سنجش عوامل و ضریب تعیین عوامل نیز مورد بررسی قرار می‌گیرند. قابل ذکر است، ارزش T (T-value) معنی‌دار بودن اثر متغیرها را نشان می‌دهند. اگر مقدار T بیشتر باشد، یعنی اثر مثبت وجود دارد و معنی‌دار است. اگر بین ۱/۹۶+ تا ۱/۹۶- باشد، اثر معنی‌دار ندارد و اگر کوچکتر از ۱/۹۶- باشد یعنی اثر منفی دارد ولی معنی‌دار است. همچنین اگر ضرایب مسیر بالای ۰/۶ باشد، بدین معناست که ارتباط قوی میان دو متغیر وجود دارد، اگر بین ۰/۳ تا ۰/۶ باشد، ارتباط متوسط و اگر زیر ۰/۳ باشد، ارتباط ضعیفی وجود دارد. داده‌های بدست آمده در این تحقیق میدانی و نتایج مطابق شکل ۲ و ۳ بدست آمد. تحلیل هر یک از روابط که در واقع نشان دهنده فرضیه‌های تحقیق می‌باشد، به صورت خلاصه شده در جدول ۴ نشان داده شده است [۱۱][۹].

جدول ۴: خلاصه نتایج حاصل از آزمون فرضیات

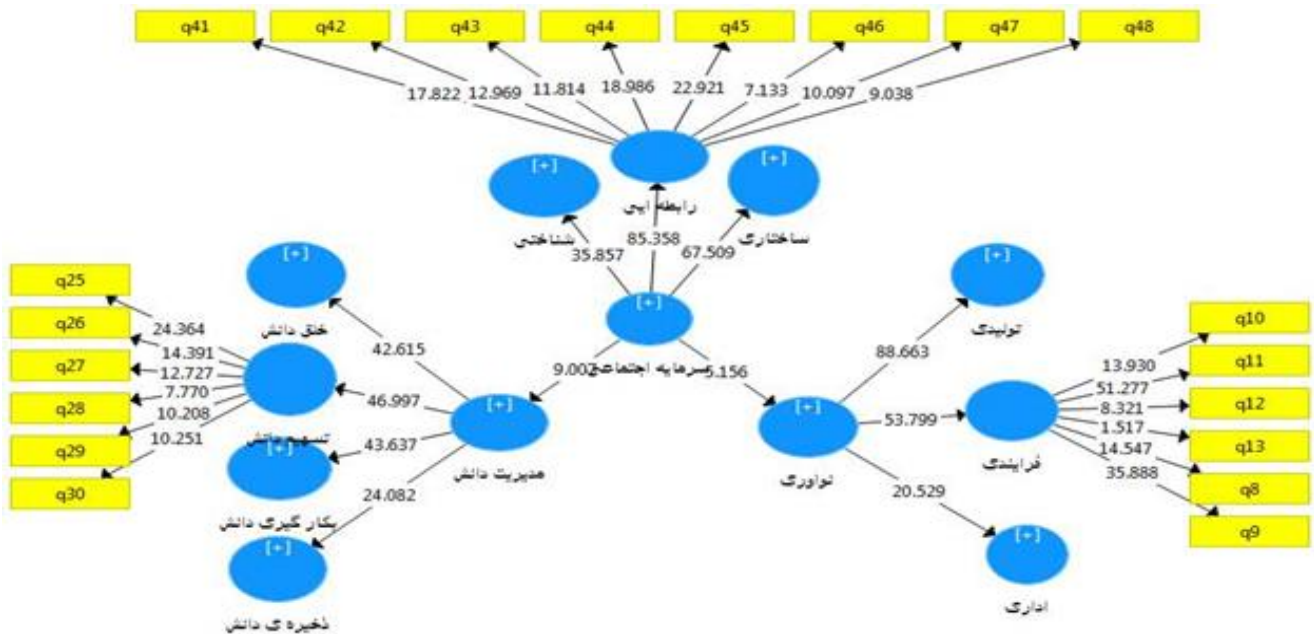
متغیر تحقیق	ضریب مسیر	ارزش ازمن T	سطح معناداری	میزان تاثیر
سرمایه اجتماعی ← مدیریت دانش	۰/۶۹۷	۹/۰۰۷	معنی‌دار	قوی
سرمایه اجتماعی ← نوآوری	۰/۵۲۱	۵/۱۵۶	معنی‌دار	متوسط

فرضیه دوم با ضریب مسیر ۰/۵۲۱ و مقدار T (۵/۱۵۶) این نتیجه حاصل شد که سرمایه اجتماعی بر روی نوآوری تاثیر معنادار و قوی دارد [۱۱] [۹].

باتوجه به جدول ۴، که بر پایه نتایج حاصل از آزمون فرضیات تحقیق بدست آمده است. می توان عنوان کرد که: نتیجه حاصل از آزمون فرضیه اول با توجه به ضریب مسیر ۰/۶۹۷ و مقدار T (۹/۰۰۷) نشان می دهد که سرمایه اجتماعی بر مدیریت دانش تاثیر معنی دار و قوی دارد. در آزمون

شکل ۲: ضرایب مسیر مدل

شکل ۳: آزمون T

هدفمند در فرایند یادگیری و ارتقای مدیریت دانش است. توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات به طور عام جامعه بشری و به طور خاص سازمان های مختلف را در وضعیتی قرار داده است که برای ادامه حیات باید در پی یافتن ابزارها و راه کارهای نوین متناسب با شرایط حاکم باشند. با توجه به این مطلب که عامل موفقیت در این نوع سازمان ها که به سوی نوآوری پیش می روند و به دنبال یافتن سیستم های یادگیرنده و مدیریت دانشی قوی هستند. مفهومی به نام سرمایه اجتماعی می باشد.

۷- نتیجه گیری

امروزه در عصر حاضر سازمان ها به صورت فزاینده ای با محیط های پویا و در حال تغییر مواجه هستند. بنابر این به منظور بقا و پویایی خود مجبورند خود را با تغییرات محیط سازگار کنند. در نتیجه سازمان ها نمی توانند بدون نوآوری حیات بلند مدت خود را تضمین نمایند. از این رو سرمایه اجتماعی به عنوان یک مشخصه اجتماعی باعث تسهیل رفتارهای نوآورانه و خلاقیت می شود. از طرفی تلاش های نوآورانه در سازمان نتیجه سرمایه گذاری

- [۸] نعمتی، محمد، علی، جمشیدی لاله، "بررسی رابطه و تاثیر فرایند تسهیم دانش و تجربه بر توسعه سرمایه اجتماعی در میان اعضای واحدهای فناور مرکز رشد دانشگاه شهید بهشتی"، کنفرانس ملی مدیریت دانش، ۱، تهران، ۱۳۸۶.
- [۹] سعادت آذر، آسیه، نصیری، شهرام، نصیری، زین آبادی، حسن رضا، محمد جواد، "ارائه مدلی به منظور بررسی تاثیر فناوری اطلاعات بر کارآفرینی سازمانی با تبیین نقش میانجی‌گری تسهیم دانش (مورد مطالعه: کارکنان دانشگاه شهید بهشتی تهران)", کنفرانس بین المللی فناوری اطلاعات و دانش، ۷، دانشگاه ارومیه، ۱۳۹۴.
- [۱۰] استاک، روح الله، عبدالملکی، جمال، "بررسی و تبیین تاثیر سرمایه اجتماعی بر نوآوری با تاکید بر نقش میانجی مدیریت دانش، مدیریت سرمایه اجتماعی"، مدیریت سرمایه اجتماعی، ۱، دانشگاه تهران، ۱-۲۰، ۱۳۹۳.
- [۱۱] سعادت آذر، آسیه، نصیری، محمد جواد، قناعت، حمید، نصیری، شهرام، "تبیین نقش سرمایه‌های فکری در سازمان‌های کلاس جهانی (مطالعه موردی: شرکت سیمان سفید شهرستان نی ریز)", کنفرانس بین المللی مدیریت و فناوری اطلاعات و ارتباطات، ۲، تهران، ۱۳۹۵.
- [12] P.S. Adler, and S.W. Kwon, "Social capital: Prospects for a new concept," *Academy of management review*, vol. 27, pp.17-40, 2002.
- [13] G.D. Bhatt, "Knowledge management in organizations: examining the interaction between technologies," techniques, and people, *Journal of Knowledge Management*, vol. 5, pp. 68-75, 2001.
- [14] J. Coleman, "Social capital in the creation of human capital," *American Journal of Sociology*, pp. 95-120, 1988.
- [15] T. H. Davenport, and L. Prusak, "Working knowledge: How organizations manage what they know," Harvard Business Press, 1998.
- [16] F. Fukuyama, "Trust: The social virtues and the creation of prosperity," New York: Free press, 1995.
- [17] J. Nahapiet, and G. Sumantra, "Social capital, intellectual capital, and the organizational advantage," *Academy of management review*, vol. 23, pp. 242-266, 1998.
- [18] A. Portes, "Social capital: Its origins and applications in modern sociology," LESSER, L. Eric Knowledge and Social Capital. Boston: Butterworth-Heinemann, pp. 43-67, 2000.
- [19] J. Weerawardena, Aron O'Cass, and J. Craig, "Does industry matter? Examining the role of industry structure and organizational learning in innovation and brand performance," *Journal of business research*, vol. 59, pp. 37-45, 2006.
- [20] A. S. Azar, M. J. Nasiri, and Sh. Nasiri, "Knowledge sharing: The KEY factors in the success of knowledge management system in the organizational health of the employees working in the public universities of Tehran," 1nd international conference on Management, Accounting & Economics, 2015.
- با توجه به جدول ۲ که نتایج پایایی (ضریب پایایی آلفای کرونباخ، ضریب پایایی مرکب و بار عاملی) را بیان می‌کند همه متغیرها بار عاملی بیش از ۰/۷ دارند و در بین آن‌ها بعد رابطه‌ای بیشترین بار عاملی ۰/۹۵۸ را دارد و همچنین ضریب پایایی آلفای کرونباخ همه متغیرهای تحقیق بیش از ۰/۷ بوده و سرمایه اجتماعی بیشترین مقدار آلفای کرونباخ را با ۰/۹۵ را دارا می‌باشد. ضریب پایایی مرکب هم برای متغیرهای تحقیق بیش از ۰/۷ بوده است. و متغیر سرمایه‌های اجتماعی بیشترین مقدار را در بین دیگر متغیرها دارا می‌باشد. همچنین با توجه به جدول ۲ مدیریت دانش کمترین روایی همگرای و نوآوری بیشترین روایی همگرا در بین متغیرها دارا می‌باشد.
- به طور کلی با توجه به یافته‌های که در تحقیق که به منظور بررسی نقش سرمایه اجتماعی بر روی مدیریت دانش و نوآوری دانشگاهی می‌باشد، نتایج حاصل حاکی از این دارد که بین سرمایه اجتماعی و مدیریت دانش رابطه معنادار و قوی وجود دارد. ولی بین سرمایه اجتماعی و نوآوری رابطه معنی‌دار و متوسطی وجود دارد.
- ### مراجع
- [۱] ابیلی، خدیار، زارع خلیلی، مجتبی، "رابطه‌ی بین سرمایه‌اجتماعی سازمانی با مدیریت دانش در یک شرکت بیمه دولتی"، پژوهشنامه بیمه، ۱۱۰، پژوهشکده بیمه، ۱۲۹-۱۵۲، ۱۳۹۲.
- [۲] الوانی، سید مهدی، ناطق، تهمینه، فراچی، محمد مهدی، "نقش سرمایه اجتماعی در توسعه مدیریت دانش سازمانی"، فصلنامه علوم مدیریت ایران، ۲، انجمن علوم مدیریت ایران ۳۵-۷۰، ۱۳۸۶.
- [۳] بهرامی، سوسن، رجایی پور، سعید، آقاسینی، تقی، بختیار نصر آبادی، حسنعلی، "تبیین رابطه کارکردهای مدیریت استراتژیک منابع انسانی و نوآوری فنی در دانشگاه‌های دولتی استان اصفهان"، پژوهش نامه مدیریت تحول (پژوهش نامه مدیریت)، ۳، دانشگاه فردوسی مشهد، ۹۶-۱۱۵، ۱۳۹۰.
- [۴] پور اشرف، علی، "بررسی ارتباط میان ابعاد مدیریت دانش با نوآوری مطالعه موردی: آموزشگاه‌های آزاد استان تهران"، ۱۳۹۳.
- [۵] طالبی، کامبیز، محمودی، حمید رضا، رحیمی، مهدی، "ارائه چارچوبی جهت پیاده‌سازی مدیریت دانش در کسب و کارهای کوچک و متوسط" کنفرانس ملی مدیریت دانش، ۱، تهران، ۱۳۸۶.
- [۶] عباسی، محمدرضا، ملکی، منوچهر، "ضرورت نوآوری در اجرای برنامه‌های مدیریت دانش و مدیریت فناوری اطلاعات در ایران"، رشد فناوری، ۶، مرکز رشد فناوری اطلاعات و ارتباطات جهاد دانشگاهی (رویش)، ۱۲-۲۱، ۱۳۸۹.
- [۷] داوری، علی، رضازاده، آرش، مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS، جلد اول، چاپ دوم، تهران، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، ۱۳۹۲.